

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

Μουσείο στο Σχολείο: Δημιουργία και αξιοποίηση
Βασιλική Σούπου, vasourou@gmail.com

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας

- **ανάπτυξη ιστορικής σκέψης** (γνώση σημαντικών ιστορικών γεγονότων, φαινομένων και εξελίξεων, κατανόηση των αλλαγών που υφίστανται οι ανθρώπινες κοινωνίες με την εξέλιξη του χρόνου)
- **καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης** (κατανόηση της δράσης των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον)
- **καλλιέργεια κριτικής σκέψης, αυτογνωσίας, επικοινωνιακών και ερευνητικών δεξιοτήτων**
- **ενεργοποίηση του συναισθήματος και της φαντασίας**
- **απόκτηση επίγνωσης ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος**
- **αποτίμηση του ιστορικού παρελθόντος**
- **προσδιορισμός της θέσης στο σύγχρονο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον**
- **διαμόρφωση στάσεων ζωής με σκοπό την εξέλιξη σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες ενεργών, δημοκρατικών, ελεύθερων, αυτόνομων και υπεύθυνων πολιτών**

Κυρίαρχο διακύβευμα στη διδασκαλία και τη μάθηση της Ιστορίας στο Δημοτικό

- κατανόηση των ιστορικών εννοιών και ένταξή τους σε πλαίσιο σχέσεων με σκοπό την κατανόηση του ιστορικού «γίγνεσθαι» και της ιστορικής πραγματικότητας (ιστορικός εγγραμματισμός)
- αξιοποίηση διαθεματικών εννοιών και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τομείς της ευρύτερης πραγματικότητας συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ιστορικού «γίγνεσθαι» και της ιστορικής πραγματικότητας
- καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής (life skills), ήπιων δεξιοτήτων (soft skills), δεξιοτήτων τεχνολογίας και επιστήμης (κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, συνεργασία, επικοινωνία, ευελιξία, προσαρμοστικότητα, πρωτοβουλία, οργανωτική ικανότητα, ενσυναίσθηση, επίλυση προβλήματος)
- αξιοποίηση της διαθεματικότητας και της ομαδοσυνεργατικής διάταξης της τάξης
- έμφαση στη διαδικαστική και εννοιολογική γνώση (καλλιέργεια δεξιοτήτων, εννοιολογική υποδομή), που διευκολύνει τους μαθητές να ανακαλύπτουν και να μετασχηματίζουν τη γνώση με ενεργητικές μεθόδους (αξιοποίηση πηγών, εκπόνηση σχεδίων εργασίας, λογισμικά, διαδίκτυο)

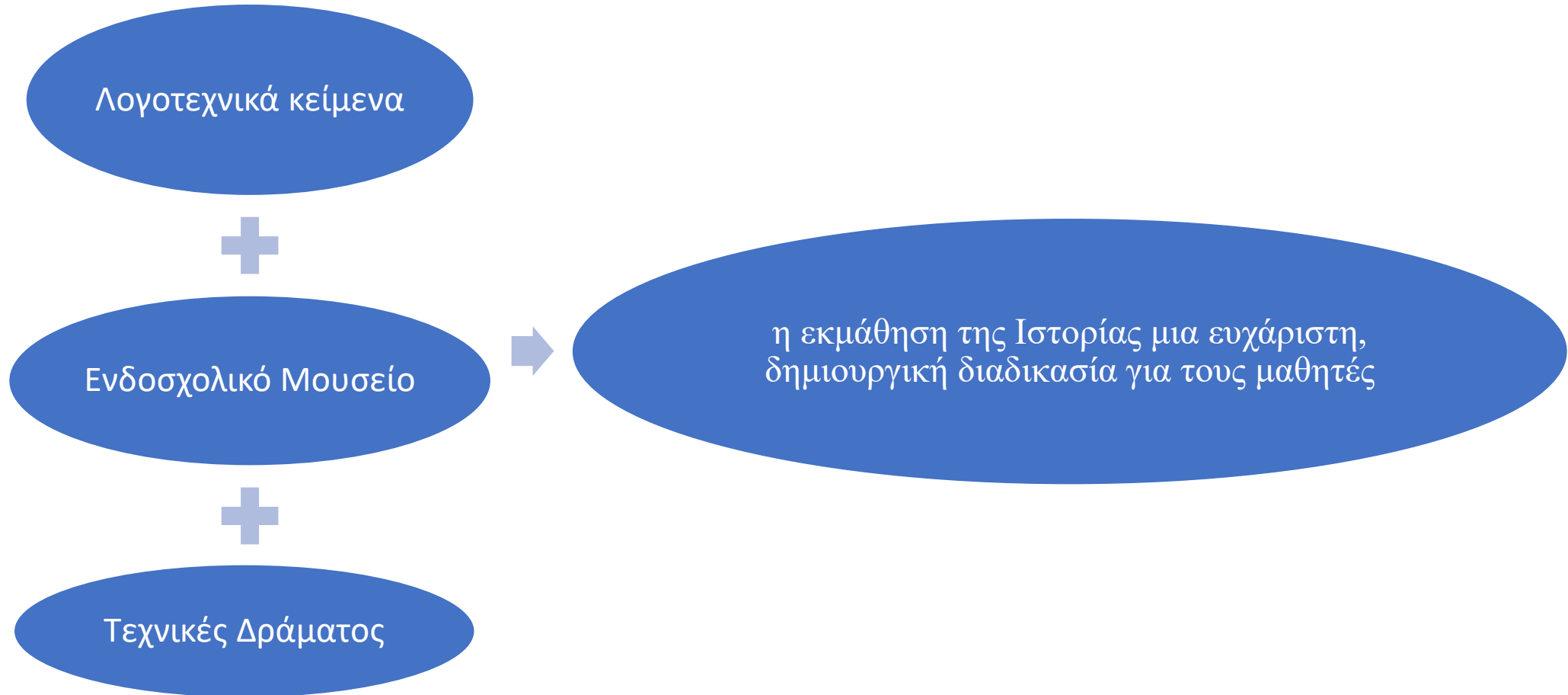
Γιατί το Μουσείο;

https://app.bookcreator.com/library/-M_1hjwE0iyC6gwkTZYv/PngN2cPOayfaixRTq6rw0xmXMYE3/mV7Z29ViRRScSBvJCFJyxw/0m9RcCK1SsyxSb4SWhdKeA

Για να

- **πάψει το μάθημα της Ιστορίας να θεωρείται ανιαρό, βαρετό, δύσκολο και μακριά από τη σύγχρονη πραγματικότητα**
- **προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών**
- **αξιοποιηθούν τα εκθέματα του Μουσείου ως πηγή πολυτροπικών κειμένων, τα οποία με τη συνδρομή της μουσειοπαιδαγωγικής και των φιλαναγνωστικών δραστηριοτήτων θα βοηθήσουν τους μαθητές να κατακτήσουν τους στόχους της Ιστορίας**
- **αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών**

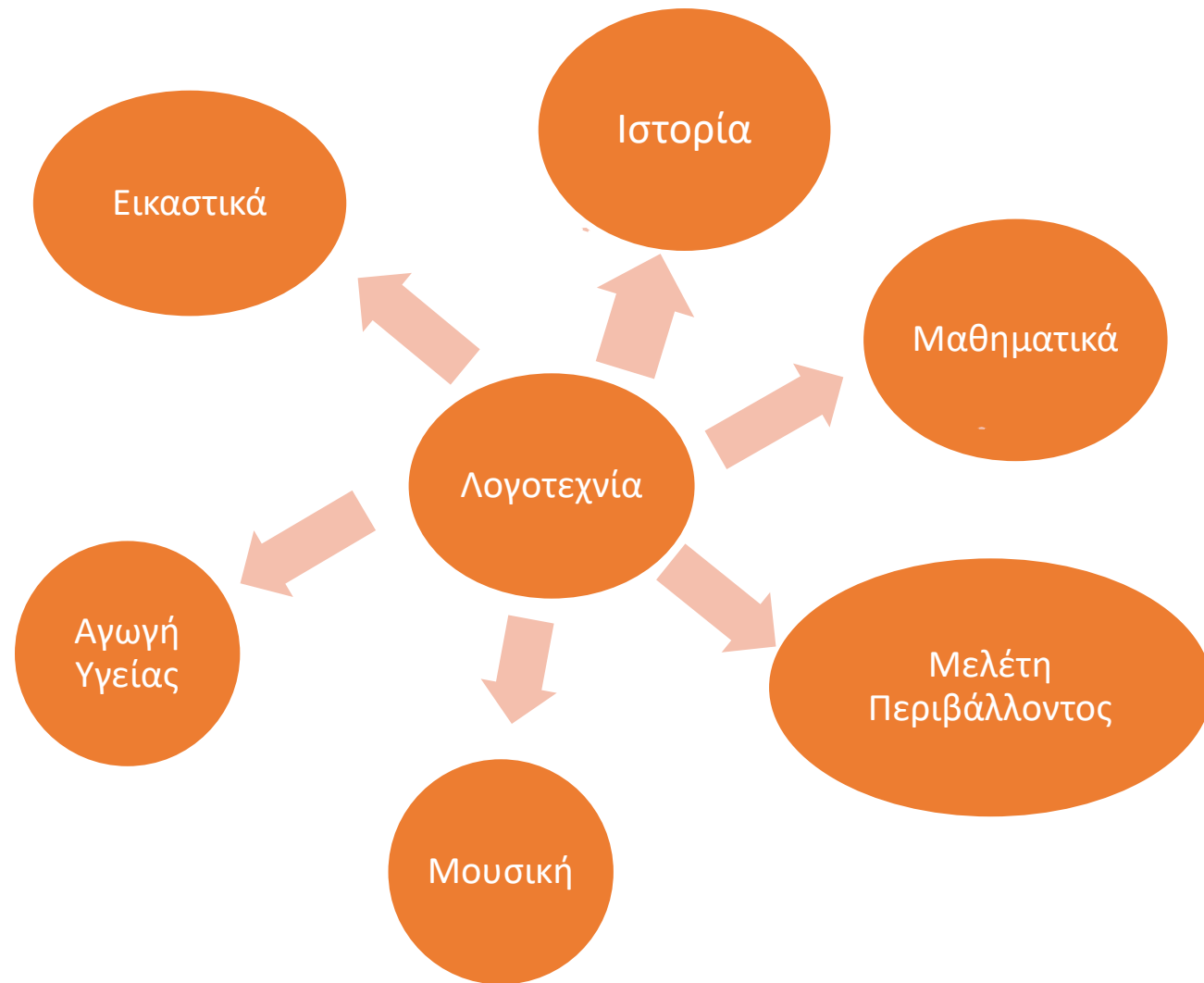
Το Μουσείο κάνει ένα βήμα παραπέρα με τη συνδρομή της Λογοτεχνίας και των Τεχνικών Δράματος

Το τρίπτυχο Μουσείο-Λογοτεχνία-Δράμα κατάφερε να

- **κινητοποιήσει τους μαθητές;**
- **δραστηριοποιήσει ακόμα και τους πιο συνεσταλμένους;**
- **δημιουργήσει κλίμα συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων;**
- **αυξήσει το ενδιαφέρον για το μάθημα;**
- **βελτιώσει τον προφορικό λόγο;**
- **εξοικειώσει τους μαθητές με τη δημόσια παρουσίαση;**
- **αναπτύξει την κριτική σκέψη των μαθητών; (αναζήτηση – επιλογή πληροφορίας)**
- **επιτύχει ένα διαφορετικό τρόπο προσέγγισης των πολιτιστικών αγαθών;**

Διαθεματικές προσεγγίσεις

Ενδεικτικές φιλαναγνωστικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα ψηφιακού γραμματισμού «Παραμυθοτροχός»

<https://wheelofnames.com/fun-cpj>

Δραστηριότητα ψηφιακού γραμματισμού «Μικροί εξερευνητές εν δράσει»

<https://learningapps.org/display?v=pxqvo59b521>

Δραστηριότητα κριτικής σκέψης

Σε όλους τους μαθητές μοιράστηκε μια πράσινη και μια κόκκινη κάρτα. Η πράσινη κάρτα αφορούσε την απόφαση του Ερμή να μη δώσει το μήλο στον Πάρι και να αλλάξει τη ροή της ιστορίας και η κόκκινη κάρτα αφορούσε την απόφαση του Ερμή να δώσει το μήλο στον Πάρι ώστε η προφητεία της Κασσάνδρας να βγει αληθινή.

Δραστηριότητα εικαστικής προσέγγισης και κριτικής σκέψης

Οι μαθητές κλήθηκαν να μαντέψουν τον τίτλο του πίνακα και να εντοπίσουν την αντίστοιχη εικόνα στο βιβλίο του κ. Μανδηλαρά και να συγκρίνουν τις δύο εικόνες (χρώματα που κυριαρχούν, συναισθήματα από τις εκφράσεις των προσώπων, εποχή, τόπος). Η δραστηριότητα αυτή έχει ως στόχο τον εντοπισμό κοινών σημείων της εικονογράφησης που χρησιμοποιήθηκε στο βιβλίο “Ποιος έκλεψε το μήλο της Έριδας;” και της τέχνης των ενηλίκων μέσω του γνωστού πίνακα του Peter Paul Rubens. Επίσης, στη συγκεκριμένη δραστηριότητα οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να δουν και να κατανοήσουν ότι η τέχνη μπορεί να παρουσιάσει με διαφορετική μορφή το ίδιο ακριβώς θέμα χωρίς ωστόσο να αλλάζει το νόημα που προβάλλεται.

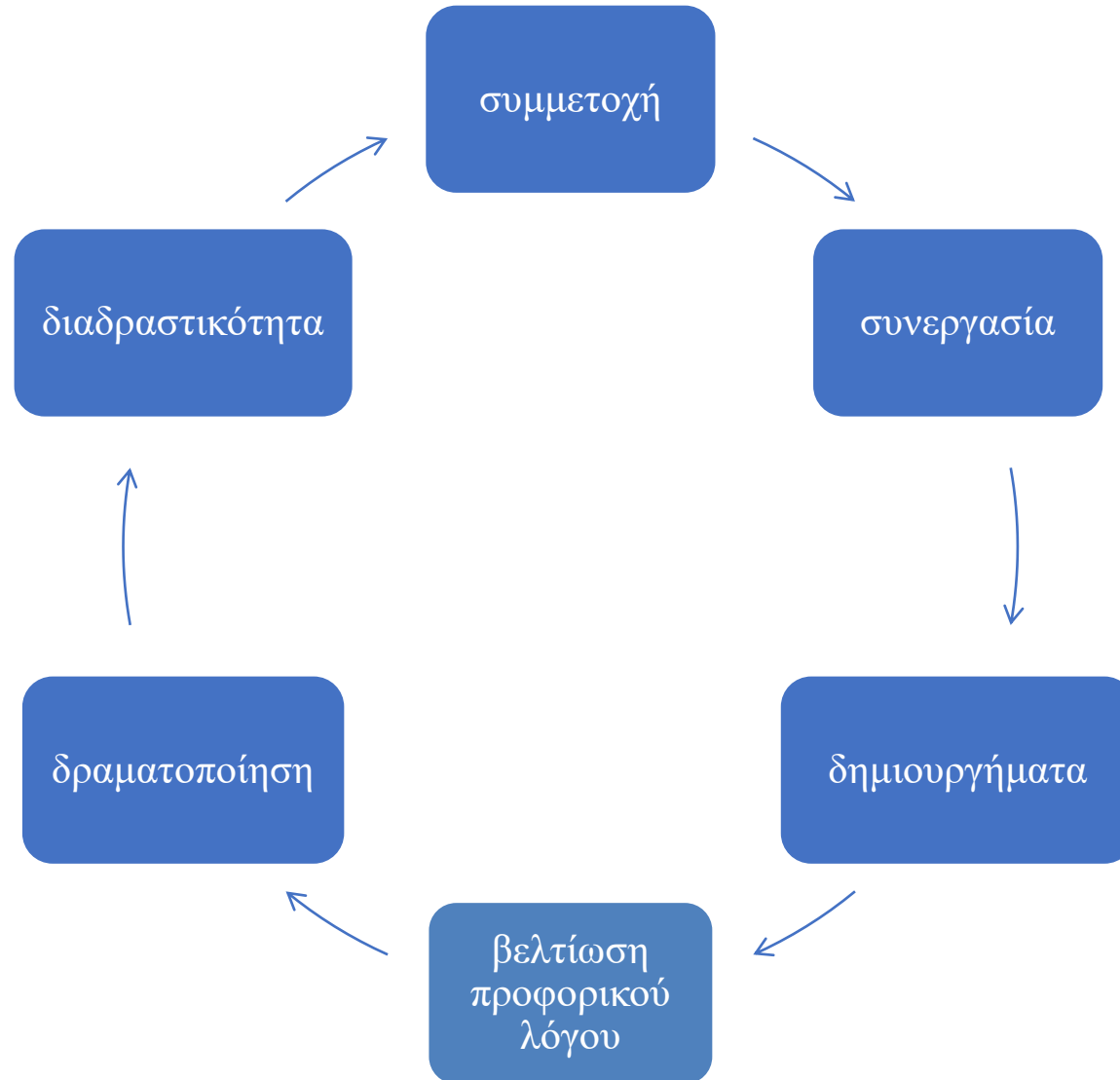

Δραστηριότητα δραματοποίησης

Έπειτα, η εκπαιδευτικός της Θεατρικής Αγωγής πρότεινε να αναπαραστήσουν τα μοντέλα, τα ζώα και τα αντικείμενα που απεικονίζει το έργο (τον τρόπο που στέκονται, τα συναισθήματα, τη στάση σώματος, την ενδυμασία τους με υφάσματα και καπέλο από τη γωνιά μεταμπίεσης) και να παραμείνουν ακίνητοι λες και κάποιος θέλει να τους ζωγραφίσει. Με τον ήχο ενός μουσικού οργάνου, οι πρωταγωνιστές του πίνακα «ζωντανεύουν», τα άψυχα αντικείμενα γίνονται έμψυχα, κι αρχίζουν να μετακινούνται και να συνθέτουν αυτοσχέδιους διαλόγους (κωμικούς, δραματικούς, ανατρεπτικούς) σχετικούς με την ιστορία του βιβλίου. Με την επανάληψη του ήχου, τα παιδιά ξαναγίνονται αγάλματα και παίρνουν πάλι την αρχική μορφή του πίνακα.

Αποτελέσματα παρεμβάσεων

Διαπιστώσαμε ότι

το ενδοσχολικό μουσείο
λειτουργήσε ως ένας
ανοιχτός εκπαιδευτικός
χώρος (Bonner, 1985) το
οποίο διέγειρε το
δημιουργικό δυναμικό των
παιδιών (Pahomova,
2002)

- προκλήθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα της Ιστορίας, τον αρχαίο μύθο και τον πολιτισμό μέσω της ενεργού συμμετοχής
- καταδείχθηκε η ποικιλομορφία των πολιτιστικών αντικειμένων και επιτάθηκε η προσοχή των μαθητών στην ιστορία της χώρας μας
- ευνοήθηκαν οι ιδέες που εξετάζουν τον ρόλο του πολιτισμού στην προσωπική και κοινωνική ζωή (στις υλικές και πνευματικές του πτυχές) και την κοινωνικό-πολιτιστική σημασία ενός ανθρώπου
- σχηματίστηκε μια θετική εικόνα για τους επιστήμονες, προκαλώντας ενδιαφέρον και σεβασμό για το έργο τους, για τη βελτίωση των μεθόδων μελέτης του παρελθόντος και πολλών άλλων σημαντικών θεμάτων (Earle, 2013).

Διαπιστώσαμε ότι

η συνένταξη μουσείου
και σχολείου
(διαδραστικές εκθέσεις,
εφαρμογή σύγχρονων
μουσειοπαιδαγωγικών
προσεγγίσεων)

- διεύρυνε την εκπαιδευτική λειτουργία του μουσείου και συνετέλεσε στην περαιτέρω ανάπτυξη των μαθητών (Ξανθουδάκη, 2018)
- έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να διδαχτούν μέσα σε ένα πρωτότυπο χώρο το μάθημα της Ιστορίας
- έφερε τους μαθητές αντιμέτωπους με διλήμματα και με προβλήματα που ζητούσαν επίλυση
- ενεργοποίησε τη φαντασία των μαθητών και την κριτική τους σκέψη και τους έκανε μέρος του μουσείου (Λαζαράκου, 2015)
- προετοίμασε τους μαθητές ώστε να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου τους (Βουρνέλης, 2021; Σούννογλου & Μιχαλοπούλου, 2019)
- προσέφερε στην αυτοβελτίωση των μαθητών αναπτύσσοντας ταυτόχρονα τη συναισθηματική τους νοημοσύνη (Μαλαφάντης, 2005, Τσώλη, 2015)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bonner, J. P. (1985). Museums in the classroom and classrooms in the museum. *Anthropology & Education Quarterly*, 16(4), 288-293.
- Earle, W. (2013). Cultural education: redefining the role of museums in the 21st century. *Sociology Compass*, 7(7), 533-546.
- Punch, K. F. (2005). *Introduction to Social Research—Quantitative & Qualitative Approaches*. London: Sage.
- Βουρνέλης, Δ. (2018). *Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο: Πρακτικές, Προβλήματα και Προοπτικές (διδακτορική διατριβή)*. ΔΠΘ, Ορεστιάδα.
- Λαζαράκου, Ε. (2011). *Αξιολόγηση στο Μάθημα της Ιστορίας: Εναλλακτικές Τεχνικές*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Μαλαφάντης, Κ. (2005). *Παιδαγωγική της Λογοτεχνίας. Τόμος Β'*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Μανδηλαράς, Φ. (2020). *Ποιος έκλεψε το μήλο της Έριδας; Οι 12 Θεοί Ντετέκτιβ*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Ξανθουδάκη, Μ. (2018). 'From being about something to being about somebody'. «Ο εκπαιδευτικός ρόλος του σύγχρονου μουσείου». Στο Μιχ. Καλογιαννάκης (Επιμ.) *Διδάσκοντας Φ.Ε. στην προσχολική Εκπαίδευση*, Αθήνα: Gutenberg.
- Σούννογλου, Μ., & Μιχαλοπούλου, Α. (2018). Ανθρώπινα Δικαιώματα και Πολιτότητα στην Προσχολική Εκπαίδευση: Απόψεις παιδιών. *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, 65 (σελ. 106-123)
- Τσώλη, Κ. (2015). *Η προώθηση της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης των μαθητών του δημοτικού σχολείου στο μάθημα της νεοελληνικής γλώσσας: διδακτικές προσεγγίσεις και εφαρμογές στην τάξη (διδακτορική διατριβή)*. ΕΚΠΑ, Αθήνα, Ελλάδα.